«Յատկապէս սփիւռքահայ աշակերտին համար, նման գիրքերու գոյութիւնը կարեւոր է», Կը յայտնէ Ալին Պաղտասարեան

hairenik • January 20, 2026 Վերջին թարմացումը January 22, 2026

0 5 վայրկեան կարդալու

«Նարէն ագարակ կ'այցելէ»-ն մանկական պատկերազարդ գիրք մըն է, մինչեւ 10 տարեկաններու համար: Դասարանային պտոյտը կը վերածուի արկածախնդրութեան երբ ուլիկ մը ինքզինքը կը գտնէ հաւնոցին մէջ: Նարէն պիտի կարենա՞յ յաղթահարել իր վախը եւ օգնել ընկերներուն:

Այս գիրքին հեղինակն է տոքթ. Ալին Պաղտասարեանը (Ուաշինկթըն), որ միեւնոյն ժամանակ «Համազգային»-ի Ա.Մ.Ն. արեւելեան շրջանի Շրջանային Վարչութեան անդամ է:

Ստորեւ, լոյս կ'ընծայենք հարցազրոյց մը, կատարուած յատուկ «Հայրենիք»-ին, կատարուած Յովսէփ Աւագեանի կողմէ:

Հարցում.- «Նարէն ագարակ կ'այցելէ» պատկերազարդ մանկական գրքոյկը իր ոճով եւ բովանդակութեամբ սիրուն է եւ գրաւիչ: Ինչո՞ւ այս գրքոյկը այսօր կը հրամցնէք հայ աշակերտին:

Պատասխան.- Սփիւռքահայ աշակերտը, այսօր շրջապատուած է հմայիչ պատկերներով եւ պատմութիւններով: Համաշխարհային մանկապատանեկան գրականութիւնը օրէ օր կը զարգանայ եւ քայլ կը

պահէ ընկերային եւ ժամանակակից թեմաներուն հետ:

Դժբախտաբար արեւմտահայ մանկապատանեկան գրականութիւնը, հասկնալի պատճառներով, նոյն յառաջխաղացքին մէջ չէ:

Սփիւռքի մէջ մեր երեխաները իրենց առօրեան կ'ապրին օտար լեզուներով: Բնութեան եւ իրենց իսկ մարմնին ու զգացումներուն կը ծանօթանան օտար լեզուներով: Իսկ հայերէնը կը վերապահուի, լաւագոյն պարագային, որոշ միջավայրերու եւ կարգ մը ազգային թեմաներու: Այսպիսով՝ ճեղք մը կը ստեղծուի երեխայի իբրեւ մարդ եւ իբրեւ հայ ինքնութիւններուն միջեւ:

«Նարէն ագարակ կ'այցելէ»-ն կը փորձէ այս ճեղքը կամրջել: Պատրաստուած իբրեւ նկարազարդ գիրք (picture book), որ մանկական գրականութեան ինքնուրոյն եւ լիարժէք տեսակ մըն է, այս գիրքը կը տարբերի պատկերազարդ պատմութենէն: Հոս՝ պատկերը եւ բառը համազօր դեր կը խաղան պատմութիւնը փոխանցելու մէջ:

Գիրքէն կրնան օգտուիլ տակաւին անկախ կարդալու կարողութիւն չունեցող երեխաները՝ չափահաս ընթերցողի միջնորդութեամբ (3-էն 5/6 տարեկան) :

Իսկ ինքնուրոյն կարդացող աշակերտը (7–10 տարեկան) պատմութեան ընդմէջէն կ'ամրացնէ իր լեզուական հմտութիւնը, գիտելիքները եւ կը զարգացնէ իր երեւակայութիւնը:

Այսօրուան հայ աշակերտին համար, յատկապէս սփիւռքի պայմաններուն մէջ, նման գիրքերու գոյութիւնը կարեւոր է, որովհետեւ անոնք կը քաջալերեն ծնող-երեխայ կամ ուսուցիչ-աշակերտ համատեղ ընթերցումը:

Արեւմտահայերէնը այստեղ կը գործածուի իբրեւ կենդանի պատմող լեզու, որու կ'ընկերանայ պատկերային մտածողութիւնը զարգացնելով երեխային հայերէն լեզուամտածողութիւնը:

Հ.- Պատանի հայ աշակերտ, կենդանական աշխարհ եւ բնութիւն

միասին շատ գեղեցիկ շարահիւսուած են, ինչ նպատակով:

Պ.- Ագարակը այստեղ պատահական վայր մը չէ. ան բնութեան հետ շփման խորհրդանիշն է: Երեխաները բնազդաբար կը հետաքրքրուին կենդանիներով եւ բնութեամբ: Միաժամանակ, բնական է նաեւ, որ որոշ երեխաներ, անծանօթ փորձառութեան մը հանդէպ վախի եւ անձկութեան զգացումներ ապրին: Պէտք է այս զգացումները ճանչնալ եւ ընդունիլ, որպէսզի կարելի ըլլայ զանոնք դիմագրաւել:

Այս բնական հետաքրքրութիւնը օգտագործելով՝ նպատակս եղած է արեւմտահայերէնը կապել պարզ եւ ամենօրեայ արկածախնդրութեան: Ագարակը՝ իբր միջավայր, կը միացնէ կենդանիները, բնութիւնը, շարժումը եւ խաղը, իսկ Նարէն՝ իբր կերպար, կը մարմնաւորէ երեխային վախերը, անոնց յաղթահարումը եւ աճը:

Այս բոլորը միասին կը ստեղծեն պատմութիւն մը, ուր հայ աշակերտը կրնայ նոյնանալ տիպարին հետ: Այս մօտեցումին նպատակն է զարգացնել երեխայի լեզուամտածողութիւնը եւ երեւակայութիւնը:

Երեխան, պատկերները դիտելով, կը փորձէ պատմութիւնը վերակազմել իր մտքին մէջ, բառերը կապել պատկերներուն եւ եզրակացութիւններ ընել:

Կենդանիները ներկայացուած են իբր ապրող, շնչող եւ զգացում ունեցող էակներ, որոնց հետ մարդը փոխյարաբերութեան մէջ կը մտնէ: Երեխան կը հասկնայ, որ իր քայլերը ազդեցութիւն ունին ուրիշ կենդանի էակներու վրայ:

Այս փոխյարաբերութիւնը հիմք կը դառնայ բնութեան հանդէպ յարգանքի եւ պատասխանատու վերաբերմունքի ձեւաւորման:

Հ.- Մասնագիտութեամբ մանկաբոյժ էք: Հայ աշակերտը յատկապէս Ամերիկայի մէջ , մտքով եւ լեզուով ինչպէս կ'օգտուի այս գիրքէն: Ընդհանրապէս այս տարիքի աշակերտներուն համար ինչո՞ւ կարեւոր է:

Պ.- Երեխաներու աճը ունի տարբեր հանգրուաններ: Երեքէն 10 տարեկան տեղի կ'ունենայ հսկայական լեզուամտածողական զարգացում եւ աճ: Մարդկային փոխյարաբերութիւնները կը զարգանան: Բառամթերքը զգալի աճ կ'արձանագրէ, երեւակայութիւնը կը զարգանայ եւ զգացական աշխարհը կը լայննայ: Նոյն այս տարիքին է, որ երեխան նախադպրոց կամ դպրոց յաճախելու կը սկսի:

Մանկաբուժական եւ մանկավարժական տեսանկիւնէն, նկարազարդ գիրքերը յատկապէս օգտակար են, որովհետեւ կը միաւորեն լսողական, տեսողական եւ զգացական գործընթացները երեխայի ուղեղին մէջ:

Այս տարիքին երբ լեզուն, պատկերները եւ զգացական փորձառութիւնը անբաժան են իրարմէ, հայ երեխան կը շրջապատուի գեղեցիկ պատկերներով, որոնց կ'ընկերանան անգլերէնով պատմուած պատմութիւններ, խաղեր եւ երգեր: Երբ լեզուն եւ զգացական աշխարհը ծարաւ են ընկալելու եւ ամբարելու, սփիւռքի մէջ, այս պարագային Ա.Մ.Ն.-ի մէջ, հայ աշակերտին միտքը կը լեցուի անգլերէնով: Զարմանալի չէ, որ նոյն այն փոքրիկը, որ նախքան դպրոց յաճախելը միայն հայերէն կը խօսէր, կը սկսի աւելի հանգիստ արտայայտիլ անգլերէնով, կամ երկրի տիրող այլ լեզուով:

Իբր մանկաբոյժ, մօտէն ծանօթ եմ երեխաներու վախերուն եւ անձկութիւններուն, յատկապէս անծանօթ միջավայրերու եւ փորձառութիւններու հանդէպ: «Նարէն ագարակ կ'այցելէ»-ն այդ վախը կը ներկայացնէ շատ բնական կերպով. Նարէն կը վախնայ կենդանիներէ, անծանօթ ձայներէ եւ իրավիճակներէ: Սակայն պատմութիւնը չի փորձեր վախը անտեսել կամ խրատով փարատել, այլ ցոյց կու տայ, թէ կարելի է ընդունիլ զայն եւ յաղթահարել:

Այս տարիքի երեխաներուն համար շատ կարեւոր է տեսնել, որ վախը թուլութիւն չէ, այլ աճի մաս: Երբ Նարէն պատասխանատուութիւն մը կը ստանձնէ, ան իր մէջ կը բացայայտէ ուժ մը, որ նախապէս չէր գիտեր, որ ունի: Այս «հրաշալիքը» գերմարդկային ուժ չէ, այլ մանկական ներքին կարողութիւն՝ համարձակութիւն, սէր, կարեկցանք:

Ամերիկա ապրող հայ երեխան այս կերպարով կը տեսնէ, որ հայ լեզուն կրնայ նաեւ պատմել իր ներաշխարհը:

Հայերէնով պատրաստուած ժամանակակից գիրքեր, որոնք կրնան փոխարինել անգլերէնով հրամցուած տարբերակները, գէթ տունէն ներս, անհրաժեշտ են, որպէսզի երեխան զուգահեռներ կատարէ մտքին մէջ եւ անգլերէնի կողքին նաեւ զարգացնէ հայերէն լեզուամտածողութիւնը:

Հ.- Ուսուցիչ- ծնողք ո՞րքանով կրնան հետաքրքրական դարձնել այս սիրուն պատմութիւնը հայ պատանիին:

Պ.- Ուսուցիչներն ու ծնողները մեծ դեր ունին այս պատմութիւնը կենդանի դարձնելու մէջ: Չափահաս ընթերցողը միայն պատմող չէ, այլ միջնորդ՝ երեխայի եւ պատմութեան միջեւ: Գիրքը կարելի է կարդալ միասին, քննարկել Նարէի զգացումները, երեխային հարցնել թէ ինք ինչ պիտի զգար նման իրավիճակի մէջ: Այս գործընթացը կը զարգացնէ լեզուական արտայայտութիւնը եւ երեւակայութիւնը:

Բացի այդ, գիրքի աւարտին ներառուած «Գիտէի՞ր թէ...» բաժինը տեղեկութիւններ կը փոխանցէ, որոնցմէ իւրաքանչիւրը առիթ կու տայ երեխային եւ ընդհանրապէս ընթերցողին մտածելու կենդանիներուն մասին իբր զգացում ունեցող էակներ:

Այս մօտեցումը կը զարգացնէ կարեկցութեան զգացումը եւ բնութեան հանդէպ յարգանքը՝ հիմնուելով գիտելիքի եւ զգացական կապերու վրայ:

Ագարակի թեմային կապուած բառային դաշտը կարելի է խաղի վերածել, պատկերներ գծել, գունաւորել, կամ իսկական փորձառութիւններու կապել: Գիրքի կողքին պատրաստած եմ նաեւ աշխատանքային գրքոյկ, որ կարելի է ստանալ կապ հաստատելով հետս (author@bloomforeverbooks.com):

Պատմութեան աւարտը յատուկ առիթ կ'ընծայէ երեւակայութեան թռիչք տալու: Հրաշալիքը անբաժան մասնիկ է երեխայի մտքի

զարգացման ընթացքին եւ անհրաժեշտ է տեղ տալ անոր, եւ քաջալերել երեւակայութեան զարգացումը:

Աւելի մեծ երեխաներուն հետ ուսուցիչներն ու ծնողները կրնան պատմութիւնը օգտագործել իբրեւ քննարկման հարթակ՝ վախի, պատասխանատուութեան, բնութեան հետ կապի եւ ընտրութիւններու մասին: Բաց հարցադրումները, զգացական անդրադարձը եւ կերպարներու վարքագիծի վերլուծումը կը նպաստեն քննական մտածողութեան եւ լեզուական հարստացման:

Երբ գիրքը կ'ապրի ընտանիքին կամ դասարանին մէջ, այլեւս միայն գիրք ըլլալէ կը դադրի, այլ կը դառնայ լեզուական եւ զգացական փորձառութիւն:

Հ.- Ապագայի ծրագիրներ ունի՞ք նոր մանկապատենական գիրքեր պատրաստելու:

Պ.- Այո՛, այս գիրքը սկիզբ մըն է: Նպատակս է ստեղծել արեւմտահայերէն մանկական գրականութիւն, որ կը հիմնուի երեխաներու զարգացման գիտական ըմբռնումներու, ժամանակակից թեմաներու եւ բարձր գեղարուեստական չափանիշներու վրայ: Այս առումով կը հետեւիմ մասնագիտական մանկապատանեկան գրականութեան դասընթացներու, որպէսզի լաւագոյն ձեւով կարենամ պատրաստել եւ ներկայացնել հայ երեխային եւ պատանիին յարմար գիրքեր՝ արեւմտահայերէնով:

Կը փափաքիմ, որ հայ երեխան ունենայ այնպիսի գրականութիւն, որուն մէջ ինքզինք գտնէ, իր լեզուն սիրէ եւ իր մշակոյթը ապրի բնական կերպով:

Այս գիրքերը նպատակ ունին ոչ միայն Հայ լեզուն պահելու, այլ նաեւ երեխային օգնելու, որ ինքզինք ինքնավստահ, զգայուն եւ պատասխանատու զգայ, զինք շրջապատող աշխարհին հանդէպ:

Պարզ, հաճելի ու մտերմիկ պատմութիւններով հայերէնը կ'ուզեմ դարձնել երեխաներուն ամենօրեայ կեանքի, ապրումներու եւ

երեւակայութեան մաս:

Յոյսով եմ, որ մեր երեխաները կը մեծնան Հայերէն սիրելով, Հայերէն կարդալով, Հայերէն երեւակայելով եւ Հայերէնը ապրելով:

Յ.Գ.- «Նարէն ագարակ կ'այցելէ»-ն կարելի է ստանալ www.bloomforeverbooks.com կայքէջէն: Ինչպէս նաեւ Նիւ Եորք՝ Ա.Մ.Ն. Արեւելեան թեմի առաջնորդարանի գրախանութ, Լոս Անճելըս՝ «Սարդարապատ» եւ «Ապրիլ» գրախանութ, Աւստրալիա՝ «Ակաթէ» գրախանութ, Քանատա՝ «Համազգային»-ի գրադարաններ եւ գրախանութներ՝ Թորոնթօ եւ Մոնրէալ, եւ Լիբանան՝ «Համազգային»-ի գրախանութ:

Հարցազրոյցը կատարեց՝ ***Յովսէփ Աւագեան***